

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності 053 Психологія
Київського університету імені Бориса Грінченка

Метою освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія галузі знань є забезпечення належного рівня підготовки дослідників у сфері психології з подальшим присвоєнням кваліфікації доктора філософії у галузі «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності «Психологія». Програма розрахована на 4 роки та містить 208 кредитів, з яких 68 – теоретичне навчання, 86 – наукова робота, 8 – практика.

Мета рецензованої програми передбачає сприяння професійному розвитку здобувачів засобами удосконалення академічних і спеціальних здібностей, розкриття творчого потенціалу, успішну реалізацію наукового дослідження, його презентацію та використання результатів у прикладному контексті. Програма також ставить за мету створення умов для розвитку наукового мислення, дослідницької та методологічної компетентностей, що виявляється в інтегральній здатності до наукового пошуку, організації та проведення досліджень у сфері психології та сприяння якості життя особистості та суспільства.

Вдале поєднання циклів соціально-гуманітарних, фундаментальних дисциплін та дисциплін професійної підготовки забезпечує ефективність реалізації цілей програми в необхідному обсязі.

Навчальний план рецензованої освітньої програми націлений на формування здатності до критичного мислення, розуміння широкого кола філософсько-світоглядних питань, використання набутого досвіду для вирішення наукових та фахових завдань, реалізацію особистісного потенціалу здобувача.

Структурно-логічна схема освітньої програми включає в себе блоки формування загальних та фахових компетентностей, а також блок вибіркових дисциплін. Блок формування загальних компетентностей передбачає формування загальних світоглядних позицій, здатності до розуміння сучасної методологічної бази освіти, здатності до використання закордонного досвіду, використання іншомовних інформаційних ресурсів, ефективної публікаційної активності. Формування фахових компетентностей передбачає можливості здійснювати проєктування наукової роботи відповідно до сучасних тенденцій розвитку науки, визначати актуальні завдання досліджування, реалізовувати їх в прикладній сфері та впроваджувати результати в психологічну науку.

Важливою частиною вибіркового блоку освітньої програми є науковий семінар. Метою освоєння дисципліни «Науковий семінар» є підготовка аспірантів до вирішення освітніх і професійних завдань через практику опанування методологією та технологією науково-дослідної діяльності як найважливішим компетенціями сучасного вченого. Точковими завданнями даної дисципліни є формування здатності осмислювати хід і результати дослідження відповідно до методологічних закономірностей та реалій соціально-психологічної науки і практики; виявляти труднощі при підготовці дисертації і пошук рішень для їх подолання; напрацьовувати навички наукової дискусії, презентації та апробації різних частин дисертаційного дослідження, підготовки до своєчасного захисту дисертації.

Даною освітньо-науковою програмою логічного передбачено два види практик (науково-викладацьку та дослідницьку), що виявляється необхідним для вирішення науково-дослідницьких завдань.

Науково-викладацька практика допомагає здобувачам поглибити і розширити комплекс професійних якостей, необхідних для майбутньої самостійної науково-педагогічної діяльності, а саме умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи, розробки та впровадження в педагогічну діяльність інноваційних методів навчання, професійної і педагогічної комунікації у професійній сфері.

Структура та зміст дослідницької практики забезпечують удосконалення навичок самостійної науково-дослідницької роботи аспірантів (як індивідуальної, так і в складі дослідних груп). Вдале поєднання завдань практики забезпечує формування у здобувачів проєктувального компоненту діяльності, а саме: вмінь і навичок планування та визначення стратегії науково-дослідницької роботи, оформлення результатів наукових досліджень.

Загалом, навчальний план освітньої програми зі спеціальності 053 Психологія побудовано за принципами цілісності, логічної послідовності, комплексності, раціонального поєднання теоретичних занять і занять практичного спрямування.

Отже, рецензована освітньо-наукова програма третього рівня вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія ґрунтується на засадах компетентнісного, системного, інтегративного підходів із застосуванням інноваційних, інтерактивних технологій, елементів дистанційного навчання, виконання проєктів, є актуальною для підготовки фахівців у галузі психологічних досліджень та може бути рекомендованою для впровадження в освітній процес Київського університету імені Бориса Грінченка.

Доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка

С.Б. Кузікова

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-наукову програму
підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія,
оновлену робочою групою кафедри
психології особистості та соціальних практик
Київського університету імені Бориса Грінченка

Своєчасний перегляд і оновлення змісту освітніх програм є запорукою підвищення якості підготовки психологів-науковців. Роль психології у в системі сучасного наукового знання неупинно зростає, позаяк ця галузь знань покликана на підґрунті поєднання базових теоретичних засад і практичної діяльності з різними соціальними групами сприяти самореалізації та збагаченню благополуччя особистості в сучасному суспільстві. Якісна підготовка психологів-науковців постає провідним чинником ефективної реалізації психологічних досліджень та прогресу науки загалом.

Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 Психологія, оновлена робочою групою висококваліфікованих викладачів кафедри психології особистості та соціальних практик Київського університету імені Бориса Грінченка, містить необхідні складові змісту, зокрема передмову, освітній профіль і навчальний план. Передмова містить інформацію про розробників, до складу яких входить і здобувач означеної освітньої програми, рецензентів цього документу, терміни його запровадження та перегляду. Обґрунтування висвітлює доречність оновлення освітньої програми у річизі якісної підготовки психологічних кадрів на підставі реалізованого розгорнутого моніторингу відгуків від здобувачів вищої освіти, академічної спільноти, роботодавців.

Специфіка рецензованої програми, сформульована у її меті, передбачає забезпечення сучасної освітньо-наукової підготовки дослідників з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія із глибинним науковим, аналітичним, дослідницьким, організаторським потенціалом задля успішної професійної самореалізації та здійснення наукових проєктів відповідно до місії Київського університету імені Бориса Грінченка – «Служити людині, громаді, суспільству».

Беззаперечною перевагою оновленої освітньої програми для здобувачів третього рівня вищої освіти є введення у навчальний план дисципліни «Педагогіка і психологія викладання у вищій школі» з відповідним перерозподілом кредитів між освітніми компонентами для посилення

теоретично-методологічної складової викладацької діяльності. Відповідає вимогам сучасності передбачена освітньою програмою організація навчання, базованого на дослідженнях із застосуванням загальнонаукових і психологічних методів, постановці дослідницьких завдань та їх реалізації під час роботи над дисертацією і дослідницької практики. У процесі реалізації освітньо-наукової програми здобувачі мають можливість проходження наукового стажування в зарубіжних закладах вищої освіти, з якими укладено угоди про академічну мобільність та співпрацю у сфері наукових досліджень, а також використовувати елементи неформальної освіти.

Загалом, програма спрямована на розвиток методологічної, дослідницької, педагогічної й іншомовної компетентностей. Структура та змістове наповнення програми містять усі необхідні структурні елементи (дисципліни загального та дослідницького циклів з відповідним відсотком вільного вибору), які є обов'язковими складовими такого роду освітніх програм. Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми, яка поєднує обов'язковий і вибірковий блоки, виразно підкреслює втілення принципів системності та наступності у послідовній реалізації освітньої та наукової складових при підготовці соціально зрілої особистості психолога-науковця.

Сформовані матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми, а також матриця забезпечення результатів навчання відповідними компонентами освітньо-наукової програми цілком сприяють синергійному формуванню науково-професійної кваліфікації здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти згідно з навчальним планом.

Зважаючи на змістовність, актуальність, прикладну доречність оновленої викладачами кафедри психології особистості та соціальних практик освітньої програми підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, можна рекомендувати цей нормативний документ до запровадження та реалізації в освітній процес Київського університету імені Бориса Грінченка.

Доктор психологічних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач науково-дослідної лабораторії
психодіагностики та науково-психологічної інформації
Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України

